A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **Az Olvasóhoz**
- **VERITAS-est**
- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**

- A Kádár-korszak reflexiói az egységesülő nyugati tömegkultúra-iparra az ABBA együttes magyarországi feltűnésének példáján keresztül
- Emléktörvény az utolsó szovjet katona távozásáról
- A Volksbund székházának avató ünnepsége (1940)

- **Cikkajánló**
- **Adatkezelési tájékoztató**

Az Olvasóhoz

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár a sajtóban megfogalmazott egyes véleményekkel és állításokkal szemben **nem emlékezetpolitikai intézmény**, hanem forrásalapú történeti kutatással foglalkozó **történettudományi intézet.** Kutatói tevékenységének alapját a történettudomány általánosan

szakirodalom eredményeinek értékelése képezi. **A VERITAS kutatói** - akik kivétel nélkül **legalább PhD tudományos fokozattal rendelkeznek** - az elmúlt mintegy másfél évszázad magyar történelmének politikai, társadalmi, állam- és közigazgatás-történeti kérdéseit vizsgálják, a hazai folyamatokat tágabb nemzetközi összefüggéseikben is értelmezve. A VERITAS kutatási eredményei, a kiadott kötetek, a konferenciák felvételei, a publikációk az intézet honlapján elérhetőek.

VERITAS-EST

2026. november 3-án, kedden, 18 órai kezdettel *Magyar–török kapcsolatok a két világháború között* címmel tartjuk a VERITAS-estek következő beszélgetését. Az eseményt **Dr. Ujváry Gábor**, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár főigazgató-helyettese moderálja. A beszélgetés résztvevői: **Dr. Emre Saral** a Hacettepe Egyetem egyetemi docense, valamint **Kissné Bognár Krisztina**, intézetünk levéltárvezetője.

Az est ezen a linken is követhető

MŰHELYKONFERENCIA

2026. november 3-án, kedden 9:00-tól intézetünk műhelykonferenciát rendez az 1956-os forradalom és szabadságharc legújabb kutatási eredményeiről. Az előadások többek között a forradalom jelképeit, nemzetközi sajtóvisszhangját,

HÍREK

Szeptember 30-án **Dr. Seres Attila**, intézetünk kutatócsoport-vezetője az MTA Alumni Program keretében előadást tartott Kecskeméten, a Bányai Júlia

A Magyar Tudományos Akadémia Pécsi Területi Bizottságának Neveléstörténeti Munkabizottsága a közelmúltban tagjai közé választotta intézetünk két történészét, **Dr. Bertalan Péter Tamást** és **Dr. Schwarczwölder Ádámot**. Mindkét kutató kollégánk alma matere a Pécsi Tudományegyetem, életvitelszerűen Kaposváron, illetve Pécsen élnek, és aktívan részt vesznek a dél-dunántúli régió tudományos és kulturális életében.

A Gulág- és GUPVI-kutatók Nemzetközi Társasága, a Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre és a Havasi János Alapítvány szervezésében, intézetünk támogatásával **Dr. Seres Attila** kutatócsoport-vezető október 10–19. között tíznapos tanulmányúton vett részt. A kutatóút során a Moldovai Köztársaságba, a Gagaúz Autonóm Területre és a Dnyeszter-melléki Moldáv Köztársaságba látogatott.

Olvasnivaló

A Kádár-korszak reflexiói az egységesülő nyugati tömegkultúra-

Ebben a hangsúlyozottan történeti tárgyú írásban javarészt olyan jelenségekről lesz szó, amelyekre csak az ötvenes éveiket élő vagy annál idősebb korosztályok emlékezhetnek, de a náluk fiatalabbak is könnyen megérthetik azokat, mert napjaink egységesült nyugati tömegkultúrájának gyökereihez kapcsolódnak. Tanulságosak lehetnek a Kádár-korszak története iránt érdeklődő mai tizen- és huszonévesek számára is – akik a retró kategóriájába sorolják az effélét, és mindannyian tudják, mi az a *Mamma Mia*. A szakirodalom gyakran leragad az úgynevezett gulyáskommunizmus közhellyé vált, de korántsem sematikus jelenségénél, amikor a Nyugattal való kapcsolatról nem a politika, hanem a hétköznapi élet jelenségeit vizsgálva értekezik. Az 1970-es évek közepétől ugyanis már nem kizárólag az „ide- vagy odautazás, illetve haza- vagy kilátogatás” (rokonlátogatás, IBUSZ-út stb.) volt a kapcsolattartás elsődleges csatornája és ezek rendészeti, belügyi, politikai eszközzel való terelgetése.

A kép forrása: Wikimedia Commons

Kincses Katalin Mária teljes cikke itt olvasható

Emléktörvény az utolsó szovjet katona távozásáról

Hazánk területéről a náci erők 1945. évi kiszorítását a magyar nép felszabadulása történelmi jelentőségének törvénybe iktatásáról szóló 1965. évi II. törvény örökítette meg. Jól tudjuk azonban, hogy bár a háború véget ért, a német megszállást a szovjet váltotta fel. Az igazi felszabadulás

Hadseregcsoport parancsnoka. Silov aznap a záhonyi határállomásra 14 óra 50 perckor érkezett meg, ahol Annus Antal altábornagytól, a magyar honvédelmi minisztérium közigazgatási államtitkárától búcsút vett, majd egy Volga 3102 típusú gépkocsiban a Záhonyt Csap településsel összekötő közúti Tisza-hídra felhajtva az ország területéről kilépett. Az utolsó szovjet katona távozásáról már a tízéves évfordulón megemlékezett az Országgyűlés: ekkor született meg az ország szabadsága visszaszerzésének jelentőségéről és a magyar szabadság napjáról szóló 2001. évi XVII. törvény. Sokatmondó, hogy már címében is mellőzi a korábban erős negatív tartalommal feltöltődött felszabadulás szót. A törvényjavaslatot 2000 áprilisában három képviselő nyújtotta be: dr. Gémesi György a Magyar Demokrata Fórum (MDF), dr. Orosházi György a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt és dr. Salamon László a Fidesz – Magyar Polgári Párt (Fidesz–MPP) színeiben.

A kép forrása: Wikimedia Commons

Hollósi Gábor teljes cikke itt olvasható

A Volksbund székházának avató ünnepsége (1940)

A történelmi magyar államterületen élő kétmilliós német népességnek a csonka országban visszamaradt mintegy félmilliós töredéke – hasonlóan az utódállamokhoz került néptársaihoz – hamar hozzáfogott a Trianon utáni új életfeltételeket megteremtő politikai önszerveződéshez. Ezt azonban belső

a tőle való tudatos elkülönülés (asszimiláció vs. disszimiláció) körül állandó belső küzdelem folyt. 1933 után aztán egyértelmű iránymódosulás következett be a német mozgalom vezérkarában (a német lakosság széles tömegei vonatkozásában ennél persze jóval óvatosabban kell fogalmaznunk), ily módon a „hungarus-érzület" hagyományos pozíciói helyébe a „német népközösséghez" tartozás tört utat magának, mégpedig elemi erővel. Mindezt az új külsőségek, a jelképrendszer megváltozása mellett a németséghez méltó reprezentáció tudatos igénye is bizonyítja.

A képen: Deutscher Volksbote, 1940. augusztus 25. (a szerző fénymásolata)
A kép forrása: a cikk szerzőjének fénymásolata

Orosz László teljes cikke itt olvasható

Cikkajánló

Korunk - Katasztrófatörténelem

A kolozsvári Korunk című folyóirat októberi számában, megjelentek **Prof. Dr. Szakály Sándor**: *Lehetőségek és/vagy kényszerek a Szovjetunió elleni magyar hadba lépésig (1938-1941)* és **Prof. Dr. Hermann Róbert**: *Temesvár – Szőllős – Arad - Mi veszett el 1849-ben?* című írásai. A folyóirat ezen számának **Prof. Dr. Hermann Róbert** vendégszerkesztője is volt.

Szakály Sándor és Hermann Róbert írása itt olvasható

A Somogy kulturális folyóirat 2026. 3. számában négy kollégánk is publikált. **Bertalan Péter**: *1956-os Somogyországi agrárvita az MSZMP és az állambiztonság célkeresztjében*; **Dévavári Zoltán**: *A szó, amely partot keresett*; **Glaub Krisztián**: *A másik oldal* és **Rácz János**: *Színészviszontagságok az 1956-os forradalom után* című írásai olvashatók.

Kollégáink írásai itt olvashatóak

Dubniczky Zsolt és Kocsis Annamária: Tiszti karrierek, tiszti dinasztiák

Intézetünk munkatársai, **Dubniczky Zsolt és Kocsis Annamária,** *Tiszti karrierek, tiszti dinasztiák* címmel publikáltak írást a Honvédségi Szemle 2026/5. számában. Cikkük a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár, valamint a Hadtörténeti Intézet és Múzeum közös szervezésében megvalósult, azonos című tudományos konferencia előadásait és főbb témáit ismerteti.

Kocsis Annamária és Dubniczky Zsolt írása itt olvasható

Az új adatkezelési tájékoztatónk itt olvasható:

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Nem szeretne több hírlevelet kapni? Ide kattintva iratkozhat le.